

PARTEA I

CUM SĂ RECUNOAȘTEȚI
DIFERENȚELE
DE PROCESARE
SENZORIALĂ

CAPITOLUL 1

PATRU COPII DESINCRONIZAȚI SENZORIAL ACASĂ ȘI LA ȘCOALĂ

Notă: Afecțiunile senzoriale moderate sunt „diferențe”. Afecțiunile mai pronunțate sunt „dificultăți”. Afecțiunile severe sunt o „disfuncție”. În această carte, litera „D” din acronimul „SPD” se poate referi la oricare dintre acestea. (Vezi „Un cuvânt despre cuvinte”, p. 19)

Cu toții am întâlnit câte un copil care este extrem de sensibil, neîndemânatic, mofturos, neastâmpărat și care nu e niciodată „pe fază”. Poate fi fiul sau fiica dumneavoastră, elevul, nepotul sau vecinul dumneavoastră... sau copilul care ați fost dumneavoastră înșivă, cândva. Copilul acela poate suferi de diferențe, dificultăți sau disfuncție de procesare senzorială (SPD), o problemă des întâlnită, dar puțin înțeleasă, care afectează comportamentul copiilor și le influențează felul de a învăța, de a se mișca, de a comunica, de a intra în relații cu cei din jur sau de a se raporta la sine. Diferențele de procesare senzorială pot apărea independent sau pot însoți alte afecțiuni fizice, cognitive, sociale, emoționale și de limbaj.

Pentru a ilustra modul în care se manifestă diferențele de procesare senzorială, vom prezenta în paginile care urmează poveștile a patru copii desincronizați senzorial și ale părinților lor. Poate că o să recunoașteți simptome familiare ale copilului pe care îl știți.

Indiferent dacă diferențele de procesare senzorială sunt grave sau minore, copilul desincronizat senzorial are nevoie de înțelegere și ajutor, deoarece niciun copil nu poate depăși singur obstacolele din calea sa.

TUDOR

Tudor este singur la părinți și aceștia îl adoră. Și-au dorit multă vreme un copil și s-au bucurat nespus de venirea lui. Când în cele din urmă l-au primit în brațe, a fost mai mult decât puteau duce.

VICKI

Vicki cea dulce, o puștoaică durdulie de clasa I, e tot timpul cu capul în nori. Răspunsul ei la zgomotul lumii înconjurătoare pare să fie: „Stai! Ce e asta?” Nu prea vede pe unde merge, se ciocnește de mobilier și se împiedică de firele de iarbă. Când cade, își întinde mult prea încet piciorul sau mâna ca să amortizeze bușitura. Totodată, nu pare să audă sunetele obișnuite. Alți copii de 6 ani și-au dezvoltat simțul de a se opri, a privi și a asculta, dar Vicki e diferită. Fetița are nevoie de mult mai multe informații senzoriale pentru a ține pasul cu ei.

Pe deasupra, Vicki obosește cu mare ușurință. O ieșire cu familia sau un drum până la locul de joacă o epuizează rapid. Oftează mereu: „Mergeți voi. Eu nu vreau. Sunt moartă de oboseală.”

Din cauza letargiei sale, pentru părinți e un chin s-o facă să se dea jos din pat, să-i ceară să se îmbrace sau să se urce în mașină. Vicki are nevoie de o grămadă de timp pentru a face mișcări simple și banale. În orice situație, se poartă de parcă ar spune: „Ce înseamnă senzația asta? Cum trebuie s-o folosesc?”

Și totuși, vrea să se facă balerină când va crește mare. În fiecare zi se întinde în fața televizorului, să-și urmărească atent caseta video preferată, baletul *Spărgătorul de nuci*. Când Zâna Dulciurilor, preferata ei, începe să danseze, Vicki sare în picioare ca să danseze odată cu ea. Mișcările lui Vicki nu se potrivesc, totuși, cu ritmul sau tempoul muzicii. Coordonarea ureche-corp nu este punctul ei forte.

Vicki a vrut neapărat să facă balet, numai că lecțiile nu au mers prea bine. Fetiței îi place mult fustița de voal violet, dar nu e în stare să facă diferența dintre partea de sus și cea de jos și are mereu nevoie de ajutor. După ce se îmbracă în tul și își pune tiara și pantofii cu poante, Vicki se dezumflă brusc. Nu are nici cea mai vagă idee cum ar trebui să-și îndoaie genunchii într-un *plié* sau cum să-și întindă picioarele pentru un arabesc. La școala de dans, lui Vicki îi îngheață sângele-n vine de frică și se agață ca scaiul de piciorul mamei sale.

Părinții lui Vicki nu se pot pune de acord în legătură cu cel mai bun mod de a se purta cu ea. Tatăl o ridică-n brațe și o așază în diverse locuri – în pat, în mașină, pe scaun. Tot el o și îmbracă, pentru că fetița

nu-și coordonează bine membrele pentru a le introduce în haine. Bărbatul îi spune copilei „prostuța mea”.

Mama lui Vicki, pe de altă parte, crede că fata nu va învăța niciodată să fie sigură pe mișcările ei, cu atât mai puțin să devină o balerină, dacă nu învață ce este independența: „Dac-aș lăsa-o, cred că ar sta lipită într-un singur loc.”

Deși lui Vicki îi lipsește „vioiciunea” și, în mod limpede, nu este capabilă să se urnească sau să se pună singură pe treabă, anumite tipuri de mișcări o umplu de sprinteneală. Începe să se însuflețească după ce s-a așezat în poziții neobișnuite – după ce se balansează înainte și înapoi în timp ce stă în patru labe, după ce atârână cu capul în jos de pe marginea patului sau după ce se leagănă stând pe burtă. Încă nu a reușit să-și dea seama cum să se dea singură în leagăn, dar adoră să o dea altcineva vreme îndelungată – iar atunci când se oprește nu e niciodată amețită, cum ar fi alți copii.

Vicki prinde viață când este împinsă pasiv, dar și când împinge activ un obiect greu. Uneori, fetița își îngrămădește cărțile în căruciorul pentru păpuși, pe care îl împinge apoi de colo-colo prin casă. Se oferă voluntar să împingă căruciorul de cumpărături și să care în casă pungile pline. Îi place, de asemenea, să o tragă pe sora ei mai mare cu căruciorul. După ce a împins sau tras diverse greutăți, fetița are energie vreme de o jumătate de oră și ceva, apoi se cufundă din nou în letargia sa obișnuită.

La școală, Vicki stă mai tot timpul în bancă. Învățătoarea spune: „Vicki socializează greu și nu prea se implică în activitățile din clasă. Parcă ar avea mereu bateriile pe terminate. Îi trebuie un impuls ca să se pună în mișcare, apoi își pierde interesul și se dă imediat bătută.”

Comportamentul lui Vicki îi derutează pe părinți. Experiențele cu ceilalți doi copii ai lor foarte activi nu i-au pregătit pentru a face față diferențelor ei.

PAUL

Paul este un copil de 10 ani extrem de timid. Se mișcă întotdeauna cu stângăcie, nu are un echilibru bun, are o postură incorectă și cade foarte des. Îi lipsesc cunoștințele necesare pentru a se juca, iar atunci când

— Of, suspină și învățătoarea, curățând mizeria, ce-o să mă fac cu tine?

De ce Tudor, Vicki, Paul și Sebastian sunt desincronizați senzorial? Părinții, profesorii și pediatrii lor nu știu ce să mai creadă. Copiii nu au nicio dizabilitate cunoscută, cum ar fi autismul, paralizia cerebrală sau defectele de vedere. Dimpotrivă, par să aibă toate calitățile: sunt sănătoși, inteligenți și adorați de familiile lor. Cu toate acestea, le lipsesc abilități fundamentale, de pildă nu reușesc să-și controleze reacțiile la senzații obișnuite, să-și planifice și să-și organizeze acțiunile sau să își regleze atenția și nivelul de activitate.

Problema lor comună sunt diferențele de procesare senzorială (SPD).